

DR. KARDOS SÁNDOR*

A tényálláshoz kötöttség elvének egyes kérdései a másodfokú büntetőperben

1. Bevezető gondolatok

A jogorvoslat biztosítása a jogállam céljainak és feladatainak megvalósítását szolgálja. Ezért kell az államnak olyan jogszabályokat megalkotnia, amelyek eljárási garanciák nyújtásával az alanyi jogok érvényesítésének lehetőségét megteremtik.¹ Minden eljárásjognak, így a büntetőeljárásnak is az egyik jellegzetessége, hogy több egymást követő szakaszból áll. Mindegyik szakasznak az eljárás folyamatában egyúttal szűrő szerepe is van, amelyen át a további szakaszba csak az arra alkalmas ügyek jutnak. Ez a büntetőeljárás egyik garanciája. A büntetőeljárás fakultatívnak tekinthető része a fellebbezési eljárás (a másodfokú vagy a harmadfokú bíróság eljárása), amelyre attól függően kerül sor, hogy az arra okot adó joghatályos fellebbezést benyújtották-e vagy sem. Joghatályos fellebbezés hiányában értelemszerűen perorvoslati eljárásra nem kerülhet sor, az elsőfokú határozatban való nyugvás, vagy joghatályosnak nem tekinthető fellebbezés elutasításakor az ítélet első fokon jogerőre emelkedik. A büntetőeljárás történeti rendszereit vizsgálva megállapítható, hogy a tiszta vádeljárásban, amikor a nép maga bíraskodik a népgyűlésen, nincs perorvoslat, mert a népgyűlés az első és egyben az utolsó fórum.² A jogfejlődés során, a vádelvű és nyomozási büntetőeljárású rendszerek megszilárdulásával a common law és a kontinentális rendszerekben is megszilárdult az érdemi jogorvoslati jog, amely mára már az európai standardok és az alkotmányos szabályok által is biztosított olyan alapelv, mely a tisztességes eljárás (*fair trial*) egyik fontos garanciája. Tanulmányomban az

1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) revíziós rendszerének egyik igen fontos jogintézményét, a tényálláshoz kötöttséget kívánom bemutatni.

2. A fellebbezési rendszer alapkérdései

A fellebbezést elbíráló bíróság *kasszációs* jogkörrel gyakorol, ha a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, azaz megsemmisíti és az ügyet új határozathozatal céljából visszautalja a korábban eljáró bírósághoz, esetleg más fórumhoz. E jogkör gyakorlásának törvényi feltétele lehet, ha a megtámadott határozat olyan súlyos fokú eljárási szabálysértés mellett keletkezett, amely miatt a határozat lényegében semmis, hatályon kívül helyezése kötelező. Amint látni fogjuk, ilyenek az ún. abszolút eljárási szabálysértések, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva; ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt, vagy olyan bíró vett részt, aki nem volt mindig jelen a tárgyaláson; ha a bíróság a hatáskörét túllépte; ha a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírált el; ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele érdemben kötelező; ha a bíróság a vádlott halála, elévülés vagy kegyelem miatt az eljárást megszüntette; ha az elsőfokú bíróság az eljárás lefolytatásához szükséges magánindítvány, feljelentés vagy kívánat hiányában hozott ítéletet; ha az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el; ha a cselekményt már jogerősen elbírálták, a tárgyalásról a nyilvánosságot törvényes ok nélkül zárták ki; vagy ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése, vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan, vagy az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Ugyanilyen oknak minősül, ha a bíróság a lemondás a tárgyalásról elnevezésű különjárást annak törvényi előfeltételei nélkül folytatta le.³

A határozat hatályon kívül helyezésének más irányú oka lehet a teljes fokú megalapozatlanság, amikor a tényállás helyesbítésére, kijavítására lehetőség nincs és így a büntetőjogi főkérdések, mint a bűnösség meg-

* *Habil. egyetemi docens, DE ÁJK Büntető Eljárásjogi Tanszék*

¹ 602/D/1999. AB határozat, ABH 2004.1353, 1356.

² *Finkegy Ferenc: A magyar büntetőeljárás tankönyve*, Budapest, 1903, 414. o.

³ *Király Tibor: Büntetőeljárás jog*, Bp. 590. o.

állapítása, vagy a büntetés, illetőleg intézkedés alkalmazása nem nyugszik törvényes alapokon.

Kasszációs jogkör gyakorlására okot adhat az is, ha a határozat az anyagi büntetőjogot olyan mértékben sérti, hogy az semmisnek tekintendő, pl. ha a Btk. szerint nem létező bűncselekményben mondja ki bűnösnek, vagy nem létező joghátránnyal sújtják az elkövetőt. A fellebbezési bíróság ilyen esetben hozhat, – ha annak feltételei fennállnak –, helyes és törvényes döntést is, alkalmazva reformatórius jogkörét, de nem kizárt, hogy a kasszációt alkalmazva megsemmisíti az elsőfokú határozatot.

A kasszációs rendszer előnyének tekinthető, hogy következetesen megóvja a kontradiktórius elvet, a szóbeliséget, a közvetlenséget, a másodfokú bíróság, amely főszabályként bizonyítást nem végzett, nem hoz érdemi döntést és következetes marad a feladatok megosztásában a tekintetben is, hogy a másodfokú bíróság nem ténymegállapító, hanem jogkérdésekben dönt.

A fellebbezést elbíráló bíróság *reformatórius* jogkört gyakorol, ha megváltoztatja a jogorvoslattal megtámadott határozatot, azaz helyette részben vagy egészben új határozatot hoz.

A reformatórius jogkör ún. mérsékelt formájában csak odáig terjed, hogy pusztán a jogkérdések megítélésén, mint a cselekmény jogi minősítésén, az alkalmazott szankción változtat, az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás érintetlenül hagyása mellett. A reformatórius jogkör gyakorlása feltételezi, hogy az elsőfokú bíróság eljárása nem volt súlyosan törvényt sértő. Ezt az ún. csak a jogi kérdésekre kiterjedő reformatórius jogkört rendszerint a legtöbb jogorvoslati rendszerben biztosítják a fellebbviteli fórum számára, a legtöbb esetben összhangba hozva a súlyosítási tilalom szabályaival.

Ez a fajta reformatórius jogkör azonban szintén hordoz magában olyan felvetéseket, amelyekre lényegében a gyakorlat során adják meg a választ. Egyik ilyen kérdés a jog és a ténykérdés határai. Felvethető ugyanis, hogy a beszámíthatóság, a szándékosság, vagy a jogos védelem megléte mennyiben jogi és mennyiben ténykérdés. Az ún. tudati tények ítéletbe foglalása kapcsán nem teljesen egységes a bírói gyakorlat. Úgy gondolom, hogy a bűnösség, annak formái nem tartoznak a tényállásba, de az már igen, hogy valamely tényről tudott-e a vádlott, vagy sem.

Ebben a körben maradva a tény és a jogkérdés határainak problémáira leegyszerűsítve a következőket válaszolhatjuk: ténykérdés a „mi történt” kérdése, jogkérdés pedig a jogalkalmazás és értelmezés területe, tehát lényegében az arra adott válasz, hogy ami történt, az a jog szempontjából minek minősül.⁴ Ugyancsak jogkérdésnek tekinthető az is, amely nem a bírói felismerés területére tartozik, hanem akaratkijelentések, mint pl. az előzetes letartóztatás elrendelése,

bizonyítási cselekmény elrendelése, vagy pl. a büntetés kiszabása és intézkedés alkalmazása.

A reformatórius jogkör lehetséges másik változata, ha a fellebbezési bíróság más tényeket állapíthat meg, mint a korábban eljáró elsőfokú bíróság. Ennek a jogkörnek a terjedelme a kisebb jelentőségű tényállás kiigazításától a teljesen eltérő tényállás megállapításáig terjedhet. A megváltoztatott, vagy eltérő tényállás megállapításának jogához több elméleti és gyakorlati kérdés fűződik. Így elsődlegesen felvethető, hogy indokolt-e két ténybíróság, hiszen az igazságszolgáltatás hitelét veszélyezteti, ha minden eljárási fokon mást tartanak igaznak, és az is felvethető, hogy indokolt-e, hogy az ülnökökből alakult bírósági tanács ténymegállapításaitól eltérjen a csak hivatásos bírákból alakult fellebbezési tanács. Ugyancsak kérdés, hogy a másodfokú eljárás során, ha bizonyítás megengedett, az milyen terjedelmű lehet, elérheti-e akár az első fokon folytatott bizonyítás mértékét.

A törvény rendelkezései szerint a másodfokú bíróság ésszerű keretek között rendszerint kötve van az elsőfokú bíróság által megállapított tényálláshoz, és azt többségében csak kiegészíteni vagy helyesbíteni van joga. Az így megváltoztatott tényállásból vonhatja le a megfelelő jogi következtetéseket és változtathatja meg a határozatot a jogkérdésben is.

A teljesen eltérő tényállás megállapításának joga a fellebbezési bíróság számára kivételes, ritka lehetőség. A legnagyobb mértékben eltérő a tényállás, ha az egyik bíróság szerint a vádlott elkövette a cselekményt, a másik szerint nem, vagy fordítva. Ugyancsak eltérő a tényállás akkor is, ha olyan lényeges elemekben van eltérés, amelyek az egész ügy megítélését alapvetően megváltoztathatják. A reformatórius jogkörben a jogorvoslati fórum az eltérő tényállás megállapítására és abból a jogi következtetések és következmények megállapításra különösen akkor nem jogosult, ha ez a felmentett vádlott, vagy aki ellen az eljárást megszüntették a bűnösségének a megállapításához vezetne.

A felülbírálat, vagyis a revízió terjedelme szintén a fellebbezési rendszer egyik alapkérdése, amely arra ad választ, hogy meddig terjed a másodfokú bíróság hatásköre a megtámadott ítélet felülbírálatában, kötve van-e a fellebbezésben előadott okokhoz, vagy hivatalból is észlelheti-e az ítéletnek vagy az első fokú eljárásnak azokat a hiányosságait, amelyekben a fellebbezésben nem hivatkoztak. A törvényesség és az anyagi igazság kiderítéséhez fűzött érvek azt kívánják, hogy a másodfokú bíróság felülbírálati jogköre minél szélesebb legyen, mindezt összhangba hozva a pergazdaságosság és a felek eljárási jogainak sérthetlenségéhez fűzött érdekekkel is.

Amennyiben a másodfokú bíróság nincs kötve a fellebbezési indokhoz és a fellebbezés ténye a megtámadott ítéletnek lényegében teljes körű felülbírálatát lehetővé teszi, úgy teljes revíziós jogkörrel beszélünk. Főszabályként ez érvényesül a hatályos fellebbezési rendszerben is. A törvény azonban kivételeket állapít meg, mert meghatározott esetekben a másodfokú bí-

róság nem terjeszkedhet ki az ítélet olyan részeinek a felülbírálására, amelyeket fellebbezéssel nem támadhat meg. Ebből az is következik, hogy az ítéletnek az a része, amit a másodfokú bíróság nem bírálhat felül, jogerőre emelkedik már az első fokú ítélet után, így a fellebbezés az ítélet jogerőre emelkedését abban a részben függeszti fel, amelyet a másodfokú bíróság a fellebbezés folytán felülbírál.

A revízió terjedelme, annak teljes vagy részleges volta szorosan összefügg a fellebbezések számával is. Annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy hány fokú legyen a perorvoslati eljárás, Erdei Árpádot idézve a magyar büntetőeljárás jog elméletének aranykorában, a XIX–XX. század fordulója idején sem volt könnyű.⁵ Az 1911. évi jogászgyűlésen Finkei Ferenc az egyfokú perorvoslat rendszerét támogatta, Degré Miklós a ténykérdésben való fellebbezést a törvényszéki ügyekben eltöröndőnek vélte, a járásbírói ügyekben viszont fenntartotta volna. Az eltérő nézetek ütközése tehát nyilvánvaló volt, és napjainkban is megoszlanak a vélemények ebben a kérdésben.

Az egyfokú fellebbezési rendszer választása mellett a másodfokú revízió terjedelmének és a bíróság döntési jogkörének meghatározását legcélszerűbben az eljárás folyamán elkövethető ténybeli, anyagi jogi és eljárási hibákat figyelembe véve végezhetjük el. Mivel a büntetőügyekben az eljárási szabályok maradéktalan betartásával megállapított, az igazságnak megfelelő tényállásra alapított, jogilag helyes, s így kifogástalan határozat meghozatala az ideális cél. Elvileg a másodfokú revízióknak teljesnek kell lennie, mert így mutatkozik esély arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú határozattal lezáródó szakaszban elkövetett hibákat feltárja.

A teljes revízió elve azonban nem csak előnyökkel, hanem hátrányokkal is jár. Mindenekelőtt arra kell gondolnunk, hogy a fellebbezési bíróság kénytelen az eléje került ügyet teljes mértékben átvizsgálni, ami sok esetben felesleges lehet és egyértelműen növeli a fellebbezési bíróság munkaterhét. Ezért nem véletlen, hogy még a teljes revízió elvének elismerése esetén is rendszerint teremt ez alól kivételeket a jogalkotó.

A részleges revízió meghatározásának legegyszerűbb útja az lenne, ha a revízió terjedelmét a fellebbezés szabná meg, vagyis az ítéletet abban a részben nem kell megvizsgálni, amelyet a fellebbezés nem érint. Ez a megoldás sem osztható azonban egyértelműen, mert nem nyújt lehetőséget arra, hogy a bíróság a fellebbezéssel nem érintett hibákat teljes körben kijavítsa.

A revízió terjedelmének meghatározása sokkal inkább elméleti, mint gyakorlati szabály. Nem arra a lehetetlen feladatra kötelezi a fellebbezési bíróságot, hogy a fellebbezéssel nem érintett, de mégis megtörtént szabálysértésekről ne vegyen tudomást, ezért a revízió terjedelmét a határozat kifogástalansága iránti igénnyel összefüggésben kell szabályozni, így nem

csak a fellebbezés tartalma, hanem – amint látjuk – az más tényezőkkel összhangban biztosíthatja a leginkább elfogadható megoldást.⁶

Ami az egyfokú vagy kétfokú fellebbezési eljárást illeti, az elmúlt évek során folyamatosan változott a jogalkotó álláspontja is. A négyszintű bírósági rendszer létrejöttét követően ha nem is az 1998. évi XIX. törvény eredeti elképzeléseinek megfelelően, igen csak szűk körben bevezetésre került a harmadfokú eljárás is. A második fellebbezési forma tekintetében még nem lehet megalapozottan nyilatkozni arra nézve, hogy annak konkrét kihatása milyen formában fog jelentkezni. A négyszintű bírósági rendszer tekintetében viszont már megállapítható, hogy az öt ítélőtábla működése egyértelműen a pertartamok jelentős csökkenését eredményezte. Míg a megyei bíróságon elsőfokú eljárásában elbírált ügyek korábban a Legfelsőbb Bíróságon esetleg évekig is vártak a felülbírálatra, addig a törvényszéki ítéletek elleni perorvoslatokkal kapcsolatban az ítélőtáblákon többségében szinte hónapokon belül sor kerül a befejezésre.

A megismételt eljárásban érvényesülő súlyosítási tilalommal kapcsolatban a 286/B/1995. AB határozatban az Alkotmánybíróság is kifejtette álláspontját annak hatására, hogy az eljárást kezdeményező álláspontja szerint nincs alkotmányos indoka annak, hogy a megismételt eljárás során a terheltet ne védje a súlyosítási tilalom azokban az esetekben, amikor a hatályon kívül helyezés a bíróság működésében bekövetkezett törvénysértésre vezethető vissza. Az Alkotmánybíróság a kezdeményezést elutasította és kifejtette, hogy a súlyosítás tilalma alapvetően a másodfokú eljárásban érvényesül, míg az ún. megismételt eljárásban csak részlegesen hatályosulnak az ezzel kapcsolatos rendelkezések. Ez az eljárásjogi intézmény, mint a korábbiakban kifejtettek szerint láttuk is, az elsőfokú bíróság döntése ellen a terhelt és a védő kockázatmentes fellebbezési jogát biztosítja. A súlyosítási tilalom lényegében a felmentett terhelt bűnösségének megállapítását, illetőleg a terhelt büntetésének súlyosítását zárja ki. A súlyosítás azonban csupán valamely formailag is elismerhető határozathoz viszonyítva értelmezhető, ennek hiányában jogi értelemben sem felmentésről, sem pedig bűnösség megállapításáról és büntetés kiszabásáról nem lehet szó, és ehhez képest a súlyosítási tilalomról sem.

3. A tényálláshoz kötöttség szabályai a másodfokú büntetőeljárásban

A másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ami-

⁵ Erdei Árpád: *Gyógyítható-e a perorvoslati rendszer*, Közlekedési Bírák Lapja 2004. 7. o.

⁶ Erdei Árpád: *Gyógyítható-e a perorvoslati rendszer*, Közlekedési Bírák Lapja 2004. 9. o.

kor az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan vagy a fellebbezésben új tényt állítottak, illetve új bizonyítékra hivatkoztak. Az elsőfokú ítélet tényállásához való kötöttség a másodfokú bírósági eljárásnak egyik legjelentősebb elvi szabálya, melynek alapvető indoka az, hogy a nagyrészt szabad, ún. vegyes bizonyítási rendszerben a közvetlenség alapelve szerint eljáró elsőfokú bíróság folytatja le közvetlenül a bizonyítást s állapítja meg közvetlen benyomásai alapján mindenre kiterjedő mérlegelést követően a tényállást.

Ez az alapelv az egész büntetőeljárásnak olyan fontos és meghatározó tétele, hogy abból még az első fokú határozatot és az eljárást felülbíró másodfokú bíróságra is kötelezettségek hárulnak. A tényálláshoz kötöttség elvében tükröződik az a sajátosság, hogy a másodfokú bíróság nem „ténybíró”, hanem elsősorban jogi, törvényességi kérdéseket vizsgál. Mindebből következik, hogy a másodfokú eljárásban az elsőfokú bírósági tárgyaláson közvetlenül megvizsgált és szabadon értékelt bizonyítékok alapján megállapított tények tekintetében érvényesül a tényálláshoz kötöttség. Ez alól kivétel, ha az első fokú ítélet megalapozatlan. A tényállás megállapításában az elsőfokú bíróság szerepének kiemelése azért indokolt, mert a bizonyításnak a másodfokú eljárásban korlátozott lehetősége miatt a felülbíró bíróság nem rendelkezik a tényállás megállapításának ugyanolyan közvetlen eszközeivel, mint az elsőfokú bíróság. Ebből levonható az a következtetés is, hogy a másodfokú eljárás nem új első fokú eljárás, nem az ügy új elbírálása, hanem az első fokú eljárás revíziója, mert a ténybíró az elsőfokú bíróság, a másodfokú bíróság e kompetenciát nem vonhatja el.

A tényálláshoz kötöttség lényegében azt jelenti, hogy a bizonyítékokat az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelni s az ott megállapított tényállástól eltérő tényállást megállapítani a másodfokú eljárásban nem lehet. Kivételek ez alól a megalapozatlanság kiküszöbölésének egyes törvényben írt esetei. A tényálláshoz kötöttség elvét sérti, ha a másodfokú bíróság megalapozott elsőfokú ítélet esetén bizonyítást vesz fel, illetve új ténybeli következtetést alkalmaz.

A tényálláshoz kötöttség rendelkezéseinek értelmezésénél vizsgálni kell egyrészt, hogy részleteiben mire vonatkozik a tényálláshoz kötöttség és milyen körben érvényesül, továbbá azt a kérdést, hogy melyek a tényálláshoz kötöttség szabályai alóli kivételek. Az előbbi kérdés a tényállás, az utóbbi a megalapozatlanság fogalmának közelebbi vizsgálatát teszi szükségessé.

A tényállás terjedelmével vagy a tényállás körét illetően a következőkre kell rámutatni. A másodfokú bíróság a határozatát – annak megalapozott volta esetén – az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. A tényállásnak az elméletben és a gyakorlatban háromféle fogalma ismert: a törvényi tényállás, a történeti tényállás, az ítéleti tényállás. E törvényhely alkalmazásánál lényegében az utóbbiról, azaz az ítéleti tényállásról van szó. Minthogy az ítéleti tényállás nem más, mint az elsőfokú bíróság megíté-

lése szerint megállapítható történeti tényállás. Ennek helyességét pedig mindig az adott törvényi tényállás alapján kell megítélni. A másodfokú bíróságnak vég eredményben azt kell megvizsgálnia, hogy az elsőfokú ítéletben a bizonyítás tárgyát képező lényeges tények megállapításra kerültek-e, ugyanis a tényálláshoz kötöttség ezek tekintetében érvényesül.

A tényálláshoz kötöttség vonatkozik az ítéleti tényállásként megállapított történeti tényállás valamennyi lényeges elemére és a bűncselekmény megvalósulásának minden fontos mozzanatára. Ezekről eltérő vagy ezeken túlmenő megállapításokat a már említett megalapozatlanság esetét kivéve a másodfokú bíróság nem tehet. Ilyen lényeges tények különösen az elkövető személye és személyisége, a bűncselekmény elkövetésének lefolyása, az elkövetés előzményei, helye, ideje, eszköze, módja, továbbá közvetlen okai.

Ezekben belül is nagyon fontosak az elkövető személye, az elkövetési magatartás, a büntethetőség, a terhelő, mentő körülmények, az elkövetés helye, ideje, módja, eszköze, a bűncselekménnyel okozott kár, eredmény, a minősítés és a büntetés vagy intézkedés alapjául szolgáló tények.

A törvény a megalapozottság fogalma helyett arra ad szabályozást, hogy az elsőfokú bíróság ítélete mikor megalapozatlan. A 351. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, ha a tényállás nincs felderítve, az elsőfokú bíróság nem állapított meg tényállást, vagy a tényállást hiányosan állapította meg, a megállapított tényállás ellentétes az iratok tartalmával, vagy ha az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. Ugyanakkor a törvény grammatikai és rendszertani értelmezése alapján megfogalmazható a megalapozottság is. Megalapozottnak tekinthető az ítéleti tényállás, ha a bíróság a törvényesen lefolytatott bizonyítási eljárást követően a vád tárgyává tett múltbeli eseményeket helyesen és hiánytalanul, a valóságnak megfelelően állapítja meg.⁷ E körben kell megjegyezni, hogy a Bp.-től eltérően a hatályos törvény már nem rögzíti alapelveként az anyagi igazság elvét, kétségtelen azonban, hogy a Be. 75. § (1) bekezdésében előírja a hatóság számára a valóság tisztázására való törekvést. A valóság és különösen az igazság elérése azonban sok esetben nem lehetséges. Gondolhatunk itt egyrészt a bizonyítás bizonytalan tényezőire, szubjektív elemekre, másrészt az eljárást gyorsító olyan jogintézményekre, mint a tárgyalás mellőzése, a lemondás tárgyalásról, ahol az eljárási forma jellegéből adódóan csökken az igazság elérésének lehetősége.

Záró gondolatok

Amint láthattuk, a tényálláshoz kötöttség a fellebbezési eljárás rendkívül fontos jogintézménye, mely nem

⁷ Háger Tamás: *A megalapozatlanság kiküszöböléséhez vezető folyamat a másodfokú büntetőperben.* Jogelméleti Szemle 2013/2. szám, 29–43. o. [http://jesz.ajk.elte.hu, (letöltés: 2014. március 6.)]

vitásan védi az első fokon eljáró ténybíróóság szabad bizonyíték mérlegelési és ténymegállapítási jogát. A bizonyítékokat az elsőfokú bíróság vizsgálja meg és értékeli és ezen értékelő tevékenység alapján állapítja meg a tényállást. A fellebbezési eljárás, bár érvényesül a közvetlenség és szűkebb körben rendelkezésre állnak bizonyítási lehetőségek is a másodfokú perben, alapvetően „írásbeli” jelleget ölt, mert a felülbírálatra alapvetően a bűnügyi iratok alapján kerül sor, megismerve természetesen a fellebbezők és más felek szóbeli érveit is. Ezen okok miatt igen nagy az elsőfokú bíróság felelőssége. Osztom a híres amerikai jogi rea-

lista, Jerome Frank gondolatait, miszerint jóval nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani az elsőfokú bíróság tevékenységének.⁸ A hazai eljárási rendszerünkben a felsőbbbíróságok olykor túlzott primátust élveznek, és sokszor elfeledkezünk az elsőfokú bíróság rendkívül bonyolult, sokszor időigényes és nehéz perviteli munkájáról, mely a megalapozott tényállás megállapításának alapvető feltétele. ■

⁸ Frank, Jerome: *Bíraskodás az elme ítélőszéke előtt. Válogatott írások* (ford. Badó Attila–Bóka János–Bencze Mátyás–Mezei Péter), Szent István Társulat, 2006, 136. o.

Ára: 2900 Ft

AZ ÚJ BTK.-HOZ KAPCSOLÓDÓ, FELÜLVIZSGÁLT ÉS ÚJ KÚRIAI TESTÜLETI DÖNTÉSEK

A Kúriai Döntések (Bírósági Határozatok) különszáma

SZERKESZTŐ: Kónya István

Az új Büntető Törvénykönyv hatálybalépésével egyidejűleg a Kúria Büntető Kollégiuma felülvizsgálta korábbi testületi döntéseit. Így két új jogegységi határozat váltja fel a korábbi 15. sz. Irányelvet, a 2/2013. (VII. 8.) BK véleménnyel pedig rögzítésre került, hogy a

Kúria a korábbi büntetőjogi tárgyú kollégiumi vélemények közül melyeket tartja fenn, a jogszabályi változásoknak és a bírói gyakorlat alakulásának megfelelően módosítva.

Tekintettel az új, valamint a felülvizsgált testületi döntéseknek a büntető jogalkalmazás során betöltött kiemelt szerepére, a Kúriai Döntések folyóirat azokat külön lapszámban jelenteti meg. A gyűjtemény az új jogegységi határozatok mellett a Kúria által fenntartott valamennyi kollégiumi vélemény felülvizsgált szövegét is tartalmazza.

